

BRICMONT v. BELGIJA

(Eur. Court H.R., 7. 7. 1989, Series A no. 158)

7. - 69. [Georges Bricmont je bil v letih od 1969 do 1977 odvetnik [avocat] princa Charlesa, nekdanjega regenta Kraljevine Belgije. Zaupano mu je bilo tudi opravljanje določenih nalog, ki so se nanašale na upravljanje prinčevega premoženja. Louise Bricmont, njegova žena, mu je pri delu pomagala. Princ Charles je zoper njiju vložil kazensko tožbo, v kateri ju je obtožil oropanja premoženja. Na prvi stopnji sta bila g. in ga. Bricmont oproščena, marca 1983 pa ju je bruseljsko sodišče obsodilo (njega na petletno zaporno kazen in denarno kazen 2,000 BF, njo pa na pogojno zaporno kazen treh let in denarno kazen 2,000 BF).

Predsednik bruseljskega prizivnega sodišča je na podlagi kraljevega dekreta, ki se nanaša na 510. člen Zakona o kazenskem postopku, od princa pridobil nezaprisežene dokaze. Kot tožnik in oškodovanec se je princ pojavil tudi pred bruseljskim preiskovalnim sodnikom prvostopenjskega sodišča [tribunal de première instance]. Za 23. 10. 1979 je bilo razpisano soočenje med g. Bricmontom in princem, ki pa se ga slednji zaradi slabega zdravstvenega stanja ni udeležil.

Leta 1980 sta g. in ga. Bricmont predlagala predložitev dokazov dveh prič, vendar se senatu sodnikov [chambre de conseil] ni zdelo potrebno, da bi ju poklical. Na zahtevo bruseljskega preiskovalnega sodnika so v Franciji in Švici opravili številne preiskave, da bi izsledili poslovne knjige številnih družb, vendar brez pravega uspeha. Tudi slika, prinčevo darilo vlagateljema, ki naj bi pristno dokazovala obdaritev, ni bila predložena.]

70., 71. [Komisija je menila, da je prišlo do kršitve 1. odstavka 6. člena, ker sta bila vlagatelja v postopku v slabšem položaju kot princ, in 3. (d) odstavka 6. člena, ker sodišče ni zaslišalo predlagane priče.]

Pravna vprašanja

I. Predhodni ugovori neizčrpanosti domačih pravnih sredstev

[...]

73. Sodišče tovrstne predhodne ugovore preišče samo v primerih, ko jih država pritožnika že pred tem učinkovito vloži na Komisijo. To se običajno opravi v začetni fazi preizkušanja dopustnosti vloge. Kot je opazil delegat Komisije, iz poročila jasno izhaja, da ti pogoji v pričujočem primeru niso bili izpolnjeni. [...]

II. Zatrjevane kršitve 1. in 3. (b) in (d) odstavka 6. člena

74. [...] Vlagatelj sta se pritoževala nad pomanjkljivostmi sodne preiskave. Položaj princa v postopku, dejstva, da niso zaslišali predlaganih prič, da niso bili pregledani računi in da ni bila predložena slika „Vihar nad Cannesom“, so med njima in princem ustvarili neravnovesje v korist slednjega in prekršili njuno pravico do poštenega obravnavanja primera. [...]

1. Način, po katerem so od stranke, ki je zahtevala povrnitev škode [princa], sprejeli dokaze, in neuspešna priprava soočenja med njo in vlagateljema pritožbe [...]

76. Vlagatelj sta najprej zatrjevala, da je predsednik bruseljskega prizivnega sodišča od princa pridobil nezaprisežene dokaze po vnaprej pripravljenem posvetovanju med kraljevo pisarno tožilstva in preiskovalnim sodnikom, kar je povzročilo nepošten postopek. [...]

77. [...] Bruseljski preiskovalni sodnik je v svoji odločbi menil, da je bil postopek nepravilen, medtem ko je bruseljsko prizivno sodišče priznalo, da je bil postopek nenavaden, vendar obenem odločilo, da ga zaradi tega ni potrebno razveljaviti.

V domačih pravnih sistemih številnih držav članic Sveta Evrope je mogoče najti posebna pravila, ki urejajo pridobivanje dokazov od pomembnih državljanov. Njihov obstoj narekujejo objektivni razlogi in sama po sebi niso v nasprotju s 6. členom Konvencije.

[...]

79. Sodišče opaza, da sta vlagatelj v vsaki fazi postopka zaprosila za soočenje s princem.

Med princem in g. Bricmontom niso pripravili nobenega soočenja. [...]

Zaradi tajnosti sodne preiskave g. Bricmont takrat ni imel dostopa do kazenskega spisa, kar mu je praktično onemogočilo, da bi princa izpraševal glede vseh obdolžitev. [...]

81. Kazenski postopek zoper vlagatelja je bil sprožen na podlagi obdolžitev s prinčeve strani. V okoliščinah primera je izvrševanje pravic do obrambe - bistvenega dela pravice do poštenega sojenja - načeloma zahtevalo, da bi morala vlagatelj imeti možnost izpodbijati katerikoli vidik tožilčeve

obtožbe na soočenju ali zaslišanju, bodisi javno ali, če bi bilo potrebno, na njegovem domu. To bi omogočilo razjasnitev določenih dejstev in princa privedlo do predložitve nadaljnjih podrobnosti ali celo umika ene ali več obtožb. [...]

82. Odločiti je treba, do kakšne mere se je bruseljsko prizivno sodišče pri obsodbi vlagateljev naslonilo na prinčeve obtožbe.

83. [...] Sodniki drugostopenjskega sodišča so imeli pred sabo tudi druge „dokaze, pridobljene med sodno preiskavo“, ki jih je princ v svojih vlogah „natančno označil“. Vlagatelja pritožbe sta imela med preiskavo in sojenjem prost dostop do teh označb. [...]

84. Komisija je pravilno poudarila težave pri ocenjevanju teže, ki je bila na tak način pripisane prinčevim izjavam.

Iz sodbe z dne 9. 3. 1983 je razvidno, da se je drugostopenjsko sodišče oprlo na tožilčevo stran, ne da bi g. Bricmont sploh imel priložnost doseči izvajanje dokazov tožilstva v svoji navzočnosti (z zaslišanjem ali na soočenju). [...]

85. Iz tega izhaja, da je bil g. Bricmont na podlagi treh od petih obtožb, glede katerih ga je drugostopenjsko sodišče spoznalo za krivega, obsojen po postopku, v katerem so bile kršene njegove pravice do obrambe, ki jih varuje 6. člen.

86. Kar zadeva obtožbe zoper go. Bricmont, neuspešna priprava soočenja med njo in princem ne sproža problemov z vidika poštenega sojenja (6. člen), ker se v njenem primeru prizivno sodišče ni sklicevalo na tožilčeve vloge, ampak na druge dokaze. [...]

2. Ostale vlagateljeve pritožbe

(a) Odklonitev zaslišanja prič

88. Tako kot Komisija je tudi Sodišče menilo, da ni potrebno preverjati, ali je odklonitev zaslišanja g. Grunterja in g. Casseja nasprotovala 1. in 3. (d) odstavku 6. člena. Prvi je umrl v času med obravnavo pred chambre du conseil in sojenjem pred drugostopenjskim sodiščem, zaslišanja g. Casseja pa vlagatelja nista zahtevala.

89. Komisija je sprejela stališče, da je odklonitev zaslišanja g. Merкта prekršila zavarovano pravico iz 3. (d) odstavka 6. člena, ker za odklonitev ni bilo nobenih razlogov.

Domača sodišča običajno sama odločijo, ali je pričo potrebno oziroma priporočljivo poklicati. V izjemnih okoliščinah bi lahko Sodišče odločilo, da je odklonitev zaslišanja določene osebe kot priče v neskladju s 6. členom, vendar v obravnavanem primeru nima dovolj podlage, da bi lahko oblikovalo stališče, da take okoliščine obstajajo. Iz tega izhaja, da Sodišče ne more ugotoviti kršitve 3. (d) odstavka 6. člena v povezavi s 1. odstavkom. [...]

(b) Odklonitev pregleda računov

[...]

91. Sodišče je spoznalo, da bi bila zaradi narave primera zaželen pregled računov. Vendar je podobno kot že Komisija menilo, da sta že sama vlagatelja trdila, da je bila večina transakcij opravljenih brez dostopnih bančnih poročil preko podjetij, v katerih so upoštevali pravila o varovanju tajnosti. Belgijska sodišča so tako lahko verjela, da taka revizija ne bi služila nobenemu koristnemu namenu. Vlagatelja se tako ne moreta pritoževati, ker revizija ni bila odrejena, saj je sploh nista nikoli jasno zahtevala. Zaradi tega v tem pogledu ni prišlo do kršitve 3. (b) odstavka 6. člena v povezavi s 1. odstavkom.

(c) Dejstvo, da slika ni bila predložena

92. Iz vlagateljeve predložitve izhaja, da naj bi jima zavrnitev predložitve umetnine „Vihar nad Cannesom“ [Orage sur Cannes], ki jo je naslikal princ, onemogočila ustrezno pripravo obrambe, ker se nista mogla sklicevati na na sliki napisano posvetilo, s čimer bi lahko podprla svoje argumente. [...]

93. Sodišče je menilo, da nista vlagatelja prej nikoli podrobneje označila besedilo posvetila. Zato ne moreta trditi, da sta bila žrtvi kršitve 3. (b) odstavka 6. člena v povezavi s 1. odstavkom. [...]